

ROJANKINARI PABLO ROTYAANTZINIRI GALACIA-JATZI

Wethataantsi

1 ¹Naaka Pablo otyaantzi-mirori iroka jankina-rentsi. Otyaantaa-rewo naaka. Kaarira atziri-paeni otyaantenani, tema Jesús Jeepatzii-totaa-rewo otyaanta-kinari itsipatakari Ashiteeri Tajorentsi owañahaeriri paerani ikamawitaka. ²Arira nokaatziri maawoeni noyemijantzinkarite-paeni kemijanta-naatsiri jaka nojankinatzi-mirori iroka. Eeroka-paeni notyaantzini pikaatzi pikemijantee janta Galacia-ki. ³Okantashitzimaetyaa ikaminthaa-yiteemi Ashiteeri Tajorentsi, kameetha ijeekakaa-yiteemi, ari ikimitzi-temiri eejatzi Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo. ⁴Tema rootaki ikowakiri Ashiteeri Tajorentsi ishine-wentakae Jeepatzii-totaa-rewo, ikama-wenta-yitakae akaaripero-shire-yiwitaka, ari okantya eero akimita-kotan-taari ikaatzi kaaripero-waeta-tsiri nimaeka, ikimiwitakawo rotsiparyaa-kowentaa-tyeemi. ⁵Okantashitzimaetyaa ipinkathata-piinta-yiteeri Tajorentsi. Ari okantee-tatyeeyaani.

Tekatsi otsipa Kameethari Ñaantsi owawijaako-shiretan-tatsini

⁶Pomapokakina intsipaete pipakaanakiro pikemijanta-witanakari Tajorentsi. Tema riitaki kowakakimiriri, antawo ineshironka-witeemi, rootaki rotyaantan-takimiriri Jeepatzii-totaa-rewo. ¿Iitakama pikemijanta-shiwaetan-tawori otsipa kaari kimityaawoni Kameethari Ñaantsi? ⁷Tema omaperotatya nokantemiri naaka, tekatsi otsipa ñaantsi owawijaako-shiretan-tatsini. Kimitaka eenitatsi okakaaki-mirori, ikowatzii roetzimpinaa-shiretemi, rootaki rowashiñaan-tayita-kawori jempe okanta ikenkithata-koetziri Jeepatzii-totaa-rewo. ⁸Aririkami nowashiñaan-yitee-miromi naaka okaatzi nokaman-takimiri paerani, iyakateetenawé. Ari okimitari eejatzi, aririkami ipokaa-jeetemi

Ronampiri Tajorensi poñaachani inkiteki, ikenkithata-kota-paakiro otsipa ñaantsi kaari kimityaawoni nokaman-takimiri paerani, iyakateeteriwé rirori. ⁹Aritaki nokantakimi paerani, rootaki napiitemiri nimaeka nokante: Eenitatsi-rika owashiñaa-kironi jempe okanta nokenkithata-kota-paakiri paerani Jeepatzii-totaa-rewo, iyakaeteriwé.

¹⁰¿Rooma namina-minatzi nimaeka kameethatzimo-shireta-waeterini atziri-paeni? Tee, namina-minata-tziro naaka kameethatzi-moterini Tajorensi. Roorikami naminaminate kameethatzimo-shireta-waeterini atziri-paeni, teera romperatana Jesús Jeepatzii-totaa-rewo.

Rantawaeri Pablo

¹¹Pikemi noyemijantzinkarite-paeni, okaatzi nokaman-takimiri Kameethari Ñaantsi, kaarira atziri yotakae-nawoni. ¹²Tema riitaki Jesús Jeepatzii-totaa-rewo yotaaki-nawori maawoeni, roñaaha-kinawo. Tema kaari atziri ashityaawoni. ¹³Pikema-kotee-yakinani jempe nokantawita paerani eeniro nomonkaa-witawo rametari nosheninka-paeni Judá-paeni. Pikema-kotee-yakinani eejatzi osheki nokija-neenta-witakari kemijanta-neeriri Tajorensi, nowajankitaa-kaanta-witaka osheki, nokowawita nokakaa-haerimi ikemijanta-yitane. ¹⁴Tema nomapero-witana-kityaawo naaka nomonkaa-witakawo rameyitari paerani nosheninka-paeni, tekatsira apaani nokaawitakari awijinani jempe nokanta-witaka. ¹⁵Roo kanteencha paerani tekira notzimiita naaka, riyoshiitzi-takina Tajorensi. Tema antawo ineshironkatakina rootaki ikaema-shiretan-taanari. ¹⁶Roñaahaanari Itomi, ikowaki nokenkithata-kaayiri kaari nosheninkata. Tekatsira nojampitanakiri nokanteri: ¿litaka nanteri? ¹⁷Tee noshiya-shita-paenta-ri noña-paenteri etayita-kawori rotyaantaa-rewotzi janta Aapatziyaweniki. Tema apatziro nowanakiro niyaatanaki Mameriniki, opoñaa nopiyapaaka roojatzi Ontyaamaeriniki.

¹⁸Okanta awijaki-ranki mawa ojarentsi, ari niyaata-shitakiri Pedro noñeeri ijeeki rirori Aapatziyaweniki, apatziro nojeeki-mota-paentziri okaatzi 15 kitejeri.^a ¹⁹Roo kanteencha teera noñaapaaki itsipa Otyaantaa-rewo, apatziro noñaapaakiri Jacobo rirentzi Awinkatharite.^b ²⁰Omaperotatyaa okaatzi nojankinatzimiri, tee namatawizimi, riyotzi rirori Tajorensi. ²¹Opoñaashita niyaataki Tonkaeroniki eejatzi janta Cilicia-ki. ²²Tema tekira iñaayite-naata iipatsiteki Judá-paeni ikaatzi kemijanta-yitaneeriri Jeepatzii-totaa-rewo, ²³apatziro ikema-kota-shitakina ikanteetzi: “Irika koshekaeri paerani ikijaneentee, kowawita-chari ithonkae, ikenkithata-koteero rirori jempe ikanteeta ikemijanteetzi.” ²⁴Rootaki roweshiryawentan-tanakariri nimaeka Tajorensi ikemako-yitakinaha.

^a 1.18 Pedro = Cefas   ^b 1.19 Jacobo = Santiaho

2 ¹Okanta awijaki paerani 14 ojarentsi, ari niyaateeri eejatzi Aapatziyaweniki notsipata-nakari Bernabé eejatzi Tito. ²Rootaki niyaatan-takari tema Tajorentsi kowaka-shiryaa-kaakinari. Okanta nareetaka paerani janta, niyoshiita-paakiri nopiyota-paakiri jewayitziriri kemijantzinkari, nokaman-tapaakiri jempe nokanta nokenkithata-kaayiteeri kaari nosheninkata Kameethari Ñaantsi. Rootaki nopiyotan-tapaa-kariri okantayaa eero aminaashi-waetanta okaatzi nantayitakiri. ³Tee ishintsitetawakiri notsipatakari Tito imateero itomeshitaa-nityaa, okantawita kaari nosheninka. ^c ⁴Tema ari rojateka-shiwaetakari ikaatzi kashiyaawaeta-wori ikemijantemi, riiyitaki kowawita-chari itomeshitaa-nita-kaantayaa. Tee inimoyiritzi irika-paeni ijeekashiwaeteeyaa kameetha kemijanta-yitatsiri, okimiwityaawomi rokakaako-wenta-yiteeri Jesús Jeepatzii-totaa-rewo. Roo ikowa-peroteeyini ikimita-kotee-tyaari jempe ikanta omperataa-rewo. ⁵Roo kanteencha tee noshineta-kaantziro ikimita-kotyaari, rootaki nokowa-perotakiri riyota-koteero kyaariperori Kameethari Ñaantsi awijako-shiretan-teeyaari. ⁶Ikanta nokenkitha-waeta-kaapaakiri jewari ipinkathateeri kemijanta-naatsiri, inimota-nakiri, tekatsi otsipa ñaantsi ikantanakiri. (Kimitaka nokinashi-neentaka nokantaki “jewari ipinkathateeri,” tema tekatsi atziri oshiya-kotyaarini Tajorentsi ririiperotzi.) ⁷Rootaki kaari otzimanta oeta ikantawakinari, tema riyotanaki omaperotayaa rotyaantakina Tajorentsi nokenkithata-koteeniri Kameethari Ñaantsi kaari totameshitaa-nita-chani. Ikimitakiri rirori Pedro rotyaantakiri ikenkithata-kaayiteeri nokaatzi notomeshitaa-niyita. ⁸Tema riitaki Tajorentsi otyaanta-kiriri Pedro ikenkithata-kaayiteeri nosheninka. Rijatzi otyaanta-kinari naaka nokenkithata-kaayiteeri kaari nosheninkata. ^d ⁹Ikanta Jacobo, Pedro eejatzi Juan, ikimita-kaantakiri itzinkami kemijantzinkari-paeni, riyotanaki riitaki Tajorentsi neshironka-takinari. Aripaetera raakameethata-nakina, ari ikimita-wakiri eejatzi Bernabé, ari okantayaa niyaata-kaanta-nakawori nokenkithata-kaayiteeri kaari nosheninkata. Ari ikimita-nakari rirori ikenkithata-kaayiteeri kaari nosheninkata. ^e ¹⁰Opoñaashita ikantanakina: “Aririka piyaayitaki jempe-rika-paeni, otzimatyee petakoteeyaari ashironkaenkari-paeni.” Tema nomatzi-takawo netakoyitakari, rootaki nanta-piinta-yitakiri.

Ikijathee-tziri Pedro Antioquía-ki

¹¹Ikanta riyataakira paerani Pedro Antioquía-ki, eenitatsi rantakiri rirori, ari nokijathata-kiriri. ¹²Tema owakira riyataki Antioquía-ki, imawita-

^c 2.3 kaari nosheninka = griego ^d 2.8,9 nosheninka-totameshitaarewo

^e 2.9,11,14 Pedro = Cefas

paakawo kameethari, rakiyota-paakiri kaari isheninkata. Roo kanteencha rareetee-yakani janta rotyaantani Jacobo, ari otzimanakiri rantani Pedro, ipaka-nakiro rakiyowitari kaari isheninkata. Osheki ithaawan-takari ikaatzi areetapaen-chari ametawori itomeshitaa-nita. ¹³Imatzita-nakawo itsipa Judá-paeni kemijanta-witeen-chari, ari ikimitzi-tanakari eejatzi Bernabé rirori, roshiya-kota-nakari irika-paeni owapeyi-motan-taniri. ¹⁴Ikanta noñaakiri Pedro tee imonkaa-tziro kyaariperori Kameethari Ñaantsi, ari nopiyotakiri ikaatzi kemijanta-tsiri, iñeeyakinani maawoeni nokantakiri Pedro: “Isheninka Judá-paeni eeroka, tema pipakahaero amewitari paerani, poshiya-kotari kaari asheninkata. ¿Iitaka pishintsitan-tariri atziri-paeni kaari Judá-paeni roshiya-koteero akimiyita aaka? ¹⁵Omapero-witayaa, Judá-paenira aakapaeni, tee akimitako-wityaari kaari asheninkata ikanteeta-piinta-witari ‘kaari-pero-shireri.’ ¹⁶Roo kanteencha, ayotzi nimaeka tekatsira materoni itampatzika-shirete imonkaa-wityaawomi Ikantakaan-teetani, tema apatziro imatziro Jesús Jeepatzii-totaa-rewo itampatzika-shiretae awentaa-shiretaarira. Rootaki awentaan-taariri aaka, atampatzika-shireteeta. Tema tee omatziro otampatzika-shiretante Ikantakaan-teetani.” ¹⁷Aamaeyaa eenitatsi kanteeni: “Pamina-minata-nakiro itampatzika-shireteemi Jeepatzii-totaa-rewo, roo kanteencha eekiro pantatziro kaari-perori. Riitakira Jeepatzii-totaa-rewo kaaripero-shireta-kaemiri.” Nokantzi naaka: ¡Tee ari okantyyaa! ¹⁸Tema rootaki aminaashi-waeta-chari ashintsita-wakaeyaa, akante: “Jame amonkaa-yiteero maawoeni Ikantakaan-teetani.” Tema okimiwitakawo nothonkiromi nopookiro jempe-rika oeta kaari wetsika-chani kameetha, opoñaa napiiteeromi nowetsikaero okimitaha paerani. ¹⁹Tema okimiwitaawo nokama-pithata-kityeeromi naaka Ikantakaan-teetani, ari okaatapaaki nopankinawentawo nomonkaa-yiteero. Apatziro noñiuro nañahae nantayiteeniri okaatzi ikowakaanari Tajorensi. ²⁰Nokimita-kaanta-nakiro notsipatee-yaarimi Jeepatzii-totaa-rewo ikemaatsita-kaetakari paerani ikenta-kotee-takiri. Tema nokimita-kota-naari jempe ikanta kaminkari, tekatsi rantanee. Tema okaatzi nantayita-neeri teera naaka nintakaa-shityaawoni, Jeepatzii-totaa-rewo antakaa-nawori. Nawentaa-naari Itomi Tajorensi, tema antawo retakotaana, ikamawentaana. ²¹Tee nokoyi napaatero ineshironkataanahana Tajorensi. Rootaki kaari nokantanta: Otzimatyee amonkaa-yiteero Ikantakaan-teetani añaanityaawori owawijaako-shire-yitee. Aririkami nokantemi, aminaa-shityaami ikamawenta-yitakae Jeepatzii-totaa-rewo.

**Ijeeka-shiretantee Ishire tajorensi awentaa-
shiretyaari Jeepatzii-totaa-rewo**

3 ¹¡Noyemijantzinkarite-paeni, Galacia-jatzi! ¿Jempema okinakika piyotani? Okimiwitakawo ikija-minthee-temimi. Tema paerani

noñaawonta-kimiro jempe ikantee-takiri Jesús Jeepatzii-totaa-rewo ikenta-kotee-takiri. ²Apatziro nokoyi nojampitemi jempe okanta ojeeka-shiretan-takimiri paerani Ishire tajorentsi. ¿Rooma ojeeka-shiretan-takimiri pimonkaa-yitziro Ikantakaan-teetani? Teera. Roo kantakaan-tziro pawentaa-shire-yitanaari Jeepatzii-totaa-rewo. ³¿Pimajontzi-shiretaziima? ¿Pimaajanta-kiroma otampatzika-shiretakimi paerani Ishire tajorentsi? ¿Pipeyakotakiro itampatzikashiretamiranki Tajorentsi? ⁴¿Aminaa-shityaama okaatzi pikemaatsi-wentakari paerani? Kimitaka tee aminaashi-waetyaa. ⁵Tema Tajorentsi otyaanta-kimirori Ishire tajorentsi, itajonka-wenta-yitakimi, piñaayitakiro kaari piña-piinta-yiwita. ¿Rooma piñaanta-yitakawori okantakaan-tziro pimonkaa-yitziro Ikantakaan-teetani? Teera. Roo piñaanta-yitakawori pawentaa-naari Jesús Jeepatzii-totaa-rewo.

Rantzi-mota-wakaari Tajorentsi itsipatari Abraham

⁶Tema paerani nowae-jatziteni Abraham rawentaa-nakari Tajorentsi, rootaki ikimita-kaantaariri itampatzika-shiretani. ⁷Rootaki piyotee-yirini eeroka-paeni, ikaate awentaa-shireta-waetaa-chani, riitaki matakirori ikimita-kotaari Abraham. ⁸Iroka Jankina-rentsi-perori iñaawaetakiri Tajorentsi paerani iñaanatziri nowaejatziteni Abraham, tema riyotzi-taka aritaki itampatzika-shire-yiteeri itsipa-jatzi atziri-paeni kaari Judá-paeni aririka rawentaa-shire-yitee-yaari. Ikantaki-ranki:

Eeroka kantakae-yaawoni notajonka-wentan-teeyaariri maawoeni itsipa-jatzi atziri-paeni.

⁹Ari ikantzimaetari Tajorentsi itajonka-wentayiteeri awentaa-shiretzinkari, ikimita-kaantaari jempe ikantakiri paerani nowae-jatziteni Abraham rawentaa-shiretaari rirori.

¹⁰Tema ikaatzi awentaawori imonkaateeromi Ikantakaan-teetani, yakataa-rewowa irika. Tema rojankineetaki paerani ikanteetzi:

Yakataa-rewowa irika kaari thotyahaeroni imonkaateero rojankineetaki Ikantakaan-teetani.

¹¹Ari okantzimaeta, tema tekatsi materoni itampatzika-shiretzi-moteri Tajorentsi imonkaa-yiteeromi Ikantakaan-teetani. Rootaki ikantan-teetari jankina-rentsiki:

Tampatzika-shireri irika awentaa-shireri, aritaki iñeero rañaantee-yaawo.

¹²Rooma Ikantakaan-teetani tee ari okantyyaa, tema rojankineetaki paerani ikanteetzi:

Eenitatsi-rika monkaateeroni, riitaki ñeeroni rañaayitee.

¹³Roo kanteencha ikaminthaka rotsiparyaa-kowentee Jeepatzii-totaa-rewo riyakawentee-tanteeromi Ikantakaan-teetani, tema riitaki rashita-kaetaka apaniroeni riyakatee-takiri. Riitaki ikenkithata-koetakiri paerani jankina-rentsiki, ikanteetzi:

Yakataa-rewowa irika ithatee-takiri incha-kotaki.

¹⁴Rootaki imatanta-kawori Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, tema rootaki ikashiya-kaeta-kiriri paerani nowae-jatziteni Abraham. Ari okanta iñaanta-yitaawori kaari Judá-paeni itajonka-wentee-teeri, itsipa-shiretee maawoeni Ishire tajorentsi awentaa-shire-taa-rewowa.

¹⁵Noyemijantzinkarite-paeni, jame noshiya-kaawentemiro okaatzi ameyitari aaka. Aririka otzimi akashiyakaa-wakae-yaari, ojankinata-kotziro riyotan-teetyaari eenitatsi akashiya-kaeriri asheninka. Aririka ojankinata-kotakiro, tekatsi materoni rowashiña haero okaatzi jankinateen-chari. ¹⁶Ari ikimita-kirori paerani Tajorentsi, eenitatsi ikashiya-kaakiriri nowae-jatziteni Abraham ipiriri eejatzi icharinityaari. Piñaakiro noyemijantzinkarite-paeni, teera ikenkithata-koeritzi jaka ikaate icharinita-nakyaari nowae-jatziteni Abraham, apatziro ikenkithata-kota apaani icharinityaari, riitakira Jeepatzii-totaa-rewo. ¹⁷Ñaakiro, riitaki retaka Tajorentsi paerani Abraham ikashiya-kaakiri, ikantakiri: “Abraham, eenitatsi akashiyakaa-wakae-yaari.” Okanta awijaki paerani okaatzi 430 ojarentsi, ari rimpowaeteeri Moisés rojankina-yiteero Ikantakaan-tziri Tajorentsi. Roo kanteencha okaatzi rojankinatakiri Moisés, teera owashiñeero okaatzi ikashiya-kaetzi-takariri Tajorentsi paerani Abraham. ¹⁸Tema roorikami kowaperota-chani amonkaa-yiteeromi Ikantakaan-teetani añaantyaawori ipayiteeri Tajorentsi, aminaa-shityaami okaatzi ikashiya-kaetzi-takariri paerani Abraham. Tema paerani tee otzimawita Ikantakaan-teetani imonkaaterimi Abraham, apatziro rawentaa-shiretakari Tajorentsi, rootaki otziman-takari ikashiya-kaakiriri.

Iitakama otzimantari ikantakaan-teetziri

¹⁹¿Iitakama otziman-takari Ikantakaan-teetani? Roo otziman-takari oñaahantero ipiyathanka atziri-paeni, roojatzi rareetan-takyaari icharinityaari Abraham ikashiya-kahae-takiriri paerani. Tema rotyaantaki Tajorentsi Ronampiri rojankinata-kaeri Moisés Ikantakaan-teetani. Riitakira Moisés kantako-wenta-kiriri paerani atziri-paeni janta. ²⁰Tema osheki tzimawiteen-chari paerani kantako-wentan-taniri. Riima Tajorentsi apaani ikanta rirori.

²¹¿Owashiña-kiroma Ikantakaan-teetani okaatzi ikashiya-kaakiriri Tajorentsi paerani Abraham? Tema tee owashiñeero. Roorikami owawijaako-shiretan-tatsinimi Ikantakaan-teetani, aritaki omatakiromi otsiparyaako-wenta-yiteemi atampatzika-shire-yiteemi amonkaa-yitaneerowa. ²²Roo kanteencha, oñaawonta-kaero Jankina-rentsi amaperowitaka akaaripero-shire-witaka. Otzimatyee awentaa-shiretee-yaari Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, añaantee-yaawori ikashiya-kaakaeri paerani Tajorentsi.

²³Tema paerani tekira awentaa-shireta-naari, okimiwitaka ashita-kota-tyeemi Ikantakaan-teetani, oyaawentaka omonkaa-paetetan-tyaari awentaa-shiretan-tyaari, tee añawitawo ajeekashiwaetyaa antayiteero okaatzi akowayitziri aaka. ²⁴Paerani iyotaayitee Ikantakaan-teetani, okimitakaan-takae riyotee-tziri eentsi riyotan-tyaawori oeta ranteri. Roojatzi yotakahaerori awentaa-shiretan-taariri Jeepatzii-totaa-rewo, ari okanta otampatzika-shire-yitan-teeri awentaa-shiretani. ²⁵Tema ayoteero awentaa-shire-yitaa-ri, tee okowaneeyaa ayotaayitee Ikantakaan-teetani oeta antayiteeri. ²⁶Tema pawentaa-shireyita-naari Jeepatzii-totaa-rewo, itomintayita-neemi Tajorentsi. ²⁷Pikaatzira pomitsiryaa-wentaari Jeepatzii-totaa-rewo, pikimitakaananaatyaawo riimi pikithaata-koteeyaari. ²⁸Tema pikaatzi pawentaa-shireta-naari Jesús Jeepatzii-totaa-rewo, tekatsi ramaakita-neeri rirori, okantawita: aakarika Judá-paeni, kaarika Judá-paeni, aakarika omperataa-rewo, riirika omperataniri, aakarika shirampari, roorika tsinani, tekatsi oeyiteeyaa iroka, apatawakaha ikantakaa-yitee maawoeni.^f ²⁹Tema pawentaa-shireyita-naari Jeepatzii-totaa-rewo, kimiwitanaka eerokami icharinita-neeyaami Abraham, eerokataki ñeeroni okaatzi ikashiya-kahae-takiriri paerani rirori.

4 ¹Pikemi nokante eejatzi. Ikimita-koetakari apaani eenchaa-niki rashita-kaari ipaapate rowaahawo ikashiya-kaeyaari paata rantaritakirika. Okantawitaka riiwitaka ashitawori rowaahawo eeniro reentsitzi, ikimita-kotari jempe ikanta omperataa-rewo, ²tema eenitatsi kempoyee-niriri rowaahawo rashita-kaariri ipaapate. Paata aririka rantaritaki, omonkaataa ikantakiri ashtariri, aripaete iiteeri rashita-kaetariri paerani. ³Ari akantayiwitakari aakapaeni paerani, akimita-kotakari ikantahanki apaani eentsi, akimitawitakari eejatzi apaani omperataa-rewo, amonkaata-shiwaetakawo rameta-piinteetari jaka jaawiki. ⁴Roo kanteencha ikowa-paakira Tajorentsi, rotyaantakiri Itomi, itziman-tapaakawo apaani tsinani, otzimatyee imonkaata-paentero rirori Ikantakaan-teetani. ⁵Rootaki rotyaantan-teeta-kariri okantayaa ijeekan-teeyaari kameetha monkaawae-witawori Ikantakaan-teetani. Rootaki añantaawori itominta-yitee Tajorentsi. ⁶Tema itomi Tajorentsi eerokapaeni, rotyaanta-kimiri Ishire tajorentsi ijeeka-shiretan-temi. Riitaki ñaawaeta-kaayiteeri aririka amanayityaa, akantzi: “¡Pawa, Ashitanari!” ⁷Naakiro, teera eeroka onampitaa-rewo, itomintayiteemi Tajorentsi. Tema itominteemi, ikowaki piñaayiteero okaatzi ikashiya-kaakimiri.

Apankinawentyaawo-rika Ikantakaan-teetani akimitanaa-tyaari pimantaa-rewo

⁸Tema paerani tee piyowitari Tajorentsi, tema pitajorentsi-tetashi-yitakawo rowetsikani-paeni atziri, rootaki omperawaeta-kimiri. Teemaeta

^f 3.28 kaari Judá-paeni = griego

otajorentsi-wityaa iroka. ⁹Rooma nimaeka piyoteeri eeroka Tajorentsi-perota-tsiri. Jame akantawaki, tema riitaki Tajorentsi yotzimiri eeroka, raakameethateemi. ¿Iitaka pikowantari papiiteero jempe pikantawita paerani? Teera okameethatzi. ¿Pikowatziima pikimita-kotee-yaari omperataa-rewo? ¹⁰Tema pomaerintanta-piin-takawo kitejeri-paeni, kashiri-paeni, eejatzi ojarentsi-paeni. ¹¹Okimitaka aminaashi-yitaka okaatzi niyotaa-yiwita-kimiri.

¹²Noyemijantzinkarite-paeni, pikemi nokantemiri: Oztimatyee pikimitee-na naaka, tema nokaero nokantawita paerani, nokimita-koteemiro pikanteeyani eeroka-paeni paerani. Tee pimaninta-shireta-wakina ¹³nomantsiya-waewitaha, nojeeki-motakimi, ari okanta netanta-paakawori nokenkithata-kotzimiro Kameethari Ñaantsi. ¹⁴Tema tee pimaninta-shireta-wakina piñaawa-kinaha nomantsiya-waetaki, pikimita-kaantakina naakami Ronampiri Tajorentsi, paakameethateeyakinani. Pikimita-kaantakina eejatzi riirikami paakameethatakimi Jesús Jeepatzii-totaa-rewo. ¹⁵Paerani owakira piñaawakina antawo pikimo-shire-wenta-wakina. Kimiwitakimi aritaki pantaki-nawomi arikami nokantemimi: “Noyemijantzinkarite-paeni, pikithokireenawo poki pipinawo.” Rootaki pantantyaawori tema antawo petakotakana. ¿Jempema oeta kaari pikimo-shire-wentan-taana nimaeka? ¹⁶¿Poshiya-kaatzima nokijaneenta-tziimi nokenkithata-kaakimiro kyaariperori? ¹⁷Noyemijantzinkarite-paeni, ikaatzi kowatsiri itzimpina-shireta-kaemi, ikowatziira rirori pikenkishiryaa-koteri ikameetha-shireyitatzi rirori. Teera ikameetha-shire-yitzi, tema ikowayitatzii pitheenka-shireteena naaka, rootaki paakameethatan-tyaariri rirori. ¹⁸Kameetha ashi owaero paakameethata-piinteena, tee okowa-perotyaa nojeeki-motemi pinampiki. ¹⁹Notyomi-paeni, antawo okatsitzi-motana nokenkishiryahaa-koyitzimi, okimiwitakawo okatsita-kotzi tsinani. Eekiro okatsitzi-mota-tyeena roojatzi pimonkaatan-takyaawori inintakaa-kimiri Jeepatzii-totaa-rewo. ²⁰Jempe nokantyaaka nojeeki-motan-temiri nimaeka janta okantyaaka nokenkitha-waeta-kaantemiri kameetha. Tema tee niyotzi oeta awiji-mota-kimiri.

Oshiyakaa-wentantzi Sara eejatzi Agar

²¹Nokoyi rakina ikaatzi kowatsiri imonkaa-yiteero Ikantakaan-teetani. ¿Tema ikemakotziro jempe okanta-kota? ²²Iroka okanta-kota: Paerani itzimaki apite itomi nowae-jatziteni Abraham. Etakawori itomi, rootaki tzymakiriri romperatani, riima itsipa itomi, rootaki tzymakiriri iinaperori, kaari inampiri. ²³Tema inintakaa-nikiini Abraham rowakaakiro romperatani, rootakira tajonkacha itzima-piintee-tziri eentsi-paeni. Riima otzimakiri iinaperori, rinashitaka rirori, tema riitaki ikashiya-kaakiriri Tajorentsi. ²⁴Eenitatsi oeta oshiyakaa-wentakiri iroka apite

tsinani, tema apite okaatzi antzi-mota-wakaantsi. Tsinani iitachari Agar omperataarewo roori, rootaki oshiyakariri ikaatzi pankinawenta-yitawori imonkaateromi Ikantakaan-teetani rojankinata-kaantakiri paerani Tajorentsi Cheentoniki. ²⁵Iroka ochempi Cheentoni jeekatsiri Mameriniki, ari iiteetzirori eejatzi Agar. Ikaatzi otomiyitari Agar, ikimita-kotawo jempe okanta romperateetawo roori. Riitaki oshiyakaa-wentari Aapatziyaweni-jatzi pankinawenta-shiwaetawori Ikantakaan-teetani. ²⁶Rooma otsipa tsinani iinantaperotari nowae-jatzitani Abraham kaari romperateetari, rootaki oshiyakawori roomi aniroitari. Rootaki oshiyakaa-wenta-kiriri ikaate nintahaachani otsipaki nampitsi iitachari eejatzi Aapatziyaweni jeekatsiri inkiteki. ²⁷Rootaki rojankinata-koetakiri paerani ikanteetaki:

Okantawitaka tee pitzimaanitzi, pimaaniro-thakiwita, roo kanteencha antawo pikimo-shiretee.

Tee piñaawitawo pikemaatsityaa pitzimaanite, pikimoshire-wenteeyaa.

Tema osheki tzimaatsini pitomi-paeni okantawitaka imaninta-witeetakimi, ari pawijeero tzimawita-chari oemi.

²⁸Noyemijantzinkarite-paeni, ari akimitari Isaac otomi iinaperori nowae-jatzitani Abraham, tema eenitatsi ikashiya-kaeta-kaeri eejatzi aakapaeni.

²⁹Tema paerani irika otomi tsinani omperataawo tzimaen-tsiri inintakaa-kari Abraham, antawo ikijaneentakiri otomi iinaperori tzimaen-tsiri inintakaa-kari Ishire tajorentsi. Rootaki tajonka-chari eejatzi nimaeka.

³⁰Roo kanteencha ¿Iitaka ikantee-takiriri Abraham Jankina-rentsiki? Iroka ikantee-takiri:

Otzimatyee pomishitoyiro pomperatani, iyaatee, aaneeri otomi.

Tema riitaki otomi piina-perori ashitee-yaawoni okaatzi tzimi-motzimiri.

³¹Ari okantzimaeta noyemijantzinkarite-paeni, teera otominta-yitee omperataawo, tema akimitaari otomi kaari omperataawo.

Pikyaaryoo-wenteero piñaahero pijeeekashiwaeteeya

5 ¹Tema riitaki Jeepatzii-totaa-rewo okakaa-kowenteeri, rootaki añaanta-yitaawori ajeekashiwaetaa. Otzimatyee akyaaaryoo-wenteero, tema tee okameethatzi apiiteero oshiyako-yitee-yaari jempe ikanta omperataa-rewo. ²Pikemi nokante. Naaka Pablo kamantzi-mirori iroka ñaantsi. Aririka pikoyi pimonkaateero itomeshitaa-niitemi, aminaashi-waetaka pikemijanta-neeri Jeepatzii-totaa-rewo. ³Nokoyi napiitero nokanteri ikaatzi kowatsiri itomeshitaa-niityiyaa, otzimatyee ithotyahaeromi maawoeni Ikantakaan-teetani. ⁴Tema ikaatzi kowanaa-tsiri imonkaateromi Ikantakaan-teetani okantyyaa itampatzika-shiretan-teeyaarimi, rotsiparyaa-naakyaari Jeepatzii-totaa-rewo, tee

ĩneero ineshironkateeri. ⁵Rooma aakapaeni, okantakaakawo Ishire Tajorentsi akemijanteeri Jeepatzii-totaa-rewo, oyaakowenteeyari itampatzika-shiretee. ⁶Eeniyitatsi totameshitaa-nita-chari, riima itsipa tee imatziro rirori. Tee okowa-peroteeyaa iroka rashiyiteera Jeepatzii-totaa-rewo. Rootaki kowaperotacha akemijanta-perota-neeri, ari okantyyaa etakoyitawakaantaneeyaari. ⁷Paerani kameetha pikanta pikemijanta-yitanaki. ¿Iitaka okakaaki-mirori kyaariperori? ⁸Teera rii oka-kaemironi etakimiri riyoshii-witakimi. ⁹Tema ikanteetaki paerani: “Eepichokiini nawita shineya-kaerori opatha, aritaki omatakiro oshineya-kaero maawoeni opatha.” ¹⁰Nawentaakari naaka Awinkatharite, riitaki kenkishiryaa-kaemini eero poshiretantawo inashiyitachari. Roo kanteencha otzimatyee rowajankiteeteri kowatsiri itzimpina-shireta-kaemi, okantawitakyaa jempe-rika itzimi. ¹¹Noyemijantzinkarite-paeni, tee noshintsitzimi pitomeshitaa-niyityaa. Arimi nokantyyaa, ¿Arima ikija-neenta-wentee-takinawo nokenkithata-kotziro ikenta-koteetakiri Jeepatzii-totaa-rewo? ¹²Roo kanteencha, ikaatzi kowayita-tsiri itzimpina-shireta-kaemi, nokowaki naaka riitaki pithoka-shita-chanimi itotaa-nityaa rirori.

¹³Pikemi nokante noyemijantzinkarite-paeni. Riyoshiitee-takimi okanta piñaantaawori pijeekae kameetha. Roo kanteencha, tee okameethatzi pantayiteero okaatzi pikowakaa-shitari eeroka. Tema roo kameethatzi petakotawakaayiteeyaa. ¹⁴Osheki nawita ñaantsi rojankinatee-takiri paerani Ikantakaan-teetaniki, roo kanteencha apaani okanta kowaperotachari ayoteri, ikanteetzi:

Petakoteeyaari pisheninka, pikimita-kaanteeri petakotawo piwatha eeroka.

¹⁵Rooma aririka powatsimaa-wakaeyaa opoñaa pikija-wakaeyaa, aritaki piñaakiro pipeya-shireta-wakaeyaa.

Ikowa-shiteetari, eejatzi okowakaan-tziri Ishire tajorentsi

¹⁶Pikemi nokante: Aririka panta-piinta-neero okowakaemiri Ishire tajorentsi, aritaki piñeero pipakahaero okaatzi pikowa-shiwaetari. ¹⁷Tema eenitatsi pikowa-shiyitari eeroka, eenitatsi eejatzi okowakaemiri Ishire tajorentsi. Teera oshiya-wakaa iroka, tema inashiyita. Ari okanta kaari panta-piintantawo pikowa-shiyitari. ¹⁸Roorika Ishire Tajorentsi antakaa-neemironi inintakaa-yitzimiri, teera pañii-moteero Ikantakaan-teetani. ¹⁹Tee romaanta antapiintzirori ikowa-shiyitari, iroka ikantayita: Tee ikinatawo itsipatari imayempi-waetzi, ipaankinata-wakaa-waeta, ñaathata-shiwaetan-taniri, ²⁰ramanawaetziri rowetsikaetani, isheryaa-waeta, ikijaneenta-wakaa-waeta, iñaana-minthata-wakaa-waeta, tee rawentaa-wakaa-waetyaa, ikatsimata-wakaa-waeta, ikosheka-wakaa-waeta, tee rariperota-wakaa-waeta, tee raapatziya-wakaa-waeta,

²¹reshita-kota-wakaa-waetawo rashiyitari, rompojawakaa-waeta, ishinki-waeta, iñaamaperotakawo roemoshirenka-waetyaa rantantyaawori kaari-perori, rantayitziro jempe-rika oeyitari. Tema rootaki noshintsita-kimiri paerani eero pantanta-yitawo iroka. Tema aririka pantayitakiro, eero piñeero ipinkathari-wenteemi Tajorentsi. ²²Rooma okaatzi antakaan-tziri Ishire tajorentsi, añiuro etakotantyaa, athaamentyaa, kameetha ajeekanee, amatsinka-wentaniri, aneshironkatantee, pimanta-waetaniri, oejokirotantaniri, ²³tsinampa-shireri, ñaako-shiretaniri. Tee othaña-pithateero Ikantakaan-teetziri amatayiteero iroka-paeni. ²⁴Ro kanteencha, ikaatzi okaerori kaari-perori rashiyitaari Jeepatzii-totaa-rewo, kimiwitaka ikenta-kotaa-tyeeromi okaatzi ikowa-piinta-shitari rantashi-yityaarimi rirori.

²⁵Tema ojeeka-shiretan-teera Ishire tajorentsi, otzimatyee amata-piinteero okaatzi ikowakaa-yiteeri. ²⁶Tee okameethatzi ajahaa-wenta-waetyaa, tee okameethatzi akantzi-moneenta-kaawaetyaari asheninka, tee okameethatzi eshitako-neenta-waeteri rashiyitari itsipa.

6 ¹Noyemijantzinkarite-paeni, aririka piñeeri tzimatsini rantani, tema antaki-shiretakimi eeroka, pikaminayiri. Paamawentyaa pitsinampashirete, otzimikari pantani eeroka. ²Pamitakota-wakae-yitaneeyaa, pikimita-kaantero powatsinaryaa-kota-wakaa-tyeemi inateetziro tenari. Tema ari okantyaa pimonkaatan-tyaawori pantayita-neero ikantakaan-tani Jeepatzii-totaa-rewo. ³Eenitatsirika kenkishiryaa-waeta-chari, ikante: “Naaka riiperori.” Apatziro ramatawi-waetaka, tema tekatsi iimatsityaa rirori. ⁴Tema otzimatyee akenkithashiryaa-kotyaa maawoeni, okini akimo-shire-wenta-wakaeyaa. Eero akanta-shireta-waetzi: “Nawijakiri irinta.” ⁵Tema maawoeni otzimayitzi ikowaetakiri antayiteri.

⁶Ikaatzi ikenkithatakaa-piintee-tziri iñaani Tajorentsi, okameethatzi ipinateri iyoteeriri, tema eenitatsi kowitye-motariri rirori.

⁷Tekatsira materoni ramatawiteri Tajorentsi. Ikaatzi kowawita-chari ramatawiterimi, apatziro ramatawi-waetaka rirori. Okimiwitakawo oetarika ipankitee-terimi, aririka okithokitanaki eero opaashinitzi okithoki roojatzi riyoyahaete jempe okanta ipankitee-takiri. ⁸Ari ikimitari ikaatzi antapiinta-kirori ikowa-shiyitari, kimiwitaka rowiitaa-tyeeromi owajankitahaantsi. Riima ikaatzi antayita-neerori okowakaan-tziri Ishire tajorentsi, kimiwitaka riimi owiitee-ronimi kañaanitaantsi. ⁹Otzimatyeeera aamawentyaa eero aperawentantawo antayiteero kameetha-yitatsiri. Eekiro aatakaa-nakityeero, eero okantzimo-neenta-waetee. Ari okantyaa añaantee-yaawori oshiyawita-kawori rowiitee-takiri. ¹⁰Rootaki okowa-perotantari aneshironka-yiteeri maawoeni, aaka kyaaryoota-tsini aneshironkata-wakaeyaa akaatzi akemijanta-yiteera.

Ithaamentawo Pablo ikentakowentakari Jeepatzii-totaa-rewo

¹¹Noyemijantzinkarite-paeni, naakataki jankinatzi-mirori nakoki iroka, antawo-paeni nokanta-yitakimiro. ¹²Tema ikaatzi shintsiwenta-kimiri pitomeshitaa-niyiyaa, inintakaa-shiwaetawo rirori, rinimota-kaantyaariri ikaateeyinira. Ari okantyyaa eero ikoshekan-teetari ikenkithata-koteeri Jeepatzii-totaa-rewo ikentakoe-takiri. ¹³Tema ikaatzi totameshitaa-niteen-chari, tee imonkaataa-jeerotzi Ikantakaan-teetani. Roo kanteencha ishintsi-waetakimi eeroka pitomeshitaa-niteeyaa, ari okantyyaa rajahaa-wentan-tyaari aririka imatakaa-kimiro ishintsitzimi. ¹⁴Rooma naaka tee nokoyi najahaa-wenta-waetyaa, tema roo nokowakiri nothaamentee-yaawo ikenta-kotee-takiri Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo. Tema ikentakowentakina naaka Jeepatzii-totaa-rewo, okimiwita-naawo okama-pithata-tyeenami jaawiki-jato, ari nokimitzi-motakawo naaka nokama-pithatakiro jaawiki-jato. ¹⁵Tekatsira oetzi-mota-neeyaari Jeepatzii-totaa-rewo aakarika totameshitaa-rewo, terika atomeshitaa-nita. Tema rootaki kowaperota-naachari ikimita-kaantee owakirami rowetsikaatee. ¹⁶Ikaate kemijanteeroni nokanta-yitakiri, ari ijeekayitee kameetha, ineshironkaateeri. Ari ikantayitee-yaari ikaatzi rashi-perotaari Tajorentsi nimaeka, roshiya-witakari paerani Israel-paeni.

¹⁷Ari okaatapaaki noyemijantzinkarite-paeni, tee nokoyi ikosheka-waatee-tena. Tema osheki rowironta-wentee-takinari naaka Awinkatharite Jesús.

Iweyaantawori wethataantsi

¹⁸Noyemijantzinkarite-paeni, nokoyi ikaminthaa-shireteemi Awinkatharite Jesús Jeepatzii-totaa-rewo. Kyaariwé.